

Sygn. akt I C.3/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2016r.

Sąd Rejonowy w Łęczycy Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSR Grzegorz Manista

Protokolant sekr. sąd. Aneta Kuleczka

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2016r., w Ł.

na rozprawie

sprawy z powództwa K. O.

przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w G.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od K. O. na rzecz Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w G. kwotę 2.400 / dwa tysiące czterysta / zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. przyznaje i nakazuje wypłacić adwokatowi M. K. ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Łęczycy kwotę 2.952 / dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa / zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi K. O.;
4. nieuiszczone koszty sądowe przejmuje na rzecz Skarbu Państwa.

Sygn. akt I C 3/15

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym do Sądu Okręgowego w Łodzi K. O. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w G. kwoty 50.000zł tytułem zadośćuczynienia.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, iż w dniu 14 czerwca 2011r. został pobity przez funkcjonariuszy Zakładu Karnego w G., był traktowany przedmiotowo, wykorzystywany do pracy, miał ograniczony dostęp do łaźni – raz w tygodniu, cela, w której przebywał była przepełniona / k. 2-3 – pozew /.

Postanowieniem z dnia 1 sierpnia 2011r. Sąd Okręgowy w Łodzi stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Łęczycy / k. 6-7 – .postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi Wydziału I Cywilnego z dnia 1 sierpnia 2011r., sygn. akt I C 1016/11 /.

Postanowieniem z dnia 16 września 2011r. Sąd zwolnił powoda od kosztów sądowych w części dotyczącej opłaty sądowej / k. 20 – postanowienie Sądu Rejonowego w Łęczycy z dnia 16 września 2011r., sygn.. akt I C 148/11 /.

W odpowiedzi na pozew pozwany nie uznał powództwa i wniósł o oddalenie powództwa, następnie na rozprawie w dniu 4 listopada 2016r. wniósł o zasądzenie od powoda kosztów postępowania według norm przepisanych / k. 26-27 – odpowiedź na pozew; e-protokół z dnia 4 listopada 2016r. – 00:08:42 /.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew, pozwany podniósł, iż K. O. był osadzony w Zakładzie Karnym w G. dwukrotnie: od 3 marca do 11 maja 2011r. i od 15 do 16 czerwca 2011r. W okresie odbywania kary pozbawienia wolności powód był zakwaterowany w celi (...), o powierzchni 41,18m², przeznaczonej dla 13 osób. W tym czasie wraz z powodem nie było nigdy zakwaterowanych w tej celi, więcej niż 13 osób. K. O. obywatel przez cały czas karę w warunkach, gdzie norma powierzchni 3m² na jedną osobę była zachowana / k. 26-27 – odpowiedź na pozew /.

Postanowieniem z dnia 5 grudnia 2012r., Sąd ustanowił dla powoda K. O. pełnomocnika z urzędu / k. 155 – postanowienie Sądu Rejonowego w Łęczycy z dnia 5 grudnia 2012r., sygn. akt I C 148/11 /.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. O. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w G. od 3 marca 2011r. do 11 maja 2011r. i od 15 do 16 czerwca 2011r. W czasie odbywania kary powód był zakwaterowany w celi mieszkalnej (...), o powierzchni 41,18m⁽²⁾, przeznaczonej dla 13 osób. W tym okresie razem z K. O. nie było zakwaterowanych więcej niż 13 skazanych. Powód odbywał karę pozbawienia wolności w warunkach, gdzie norma powierzchni 3m⁽²⁾ na jednego skazanego była zachowana / okoliczności bezsporne /.

W czasie pobytu w Zakładzie Karnym w G. powód miał obowiązek sprzątnięcia wokół siebie oraz na oddziale mieszkalnym, Oddziałowy sporządzał grafik, w którym wyznaczał który ze skazanych, w jakim terminie ma obowiązek sprzątnięcia wskazanych cel mieszkalnych i rejonów. Gdyby skazany odmówił wykonania polecenia Oddziałowego kierowany jest wniosek o wymierzenie kary dyscyplinarnej / d. k. 66 – 67 – zeznania świadka J. S. /.

W dniu 12 maja 2011r. K. O. został przetransportowany do Zakładu Karnego(...) w Ł., gdzie był poddany zabiegom rehabilitacyjnym / d. k. 445 – odpis zapisów w dokumentacji medycznej K. O.; k. 144 – zeznania świadka G. Ś. /.

W dniu 15 czerwca 2011r., po powrocie z Zakładu Karnego (...) w Ł., do Zakładu Karnego w G., K. O. samowolnie, zabrał swoje rzeczy osobiste z celi mieszkalnej nr (...), do której został przydzielony i w demonstracyjny sposób, w obecności wychowawcy i innych skazanych opuścił celę mieszkalną i odmówił odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w G. żądając przetransportowania go do innej jednostki penitencjarnej. O niewłaściwym zachowaniu powoda na terenie oddziału mieszkalnego został zawiadomiony dowódca zmiany Działu Ochrony. K. O. w czasie rozmowy z dowódcą zmiany odmówił powrotu do celi mieszkalnej, oświadczył, iż nie zmieni swojego postępowania, w przypadku zmuszenia go do powrotu do celi, zagroził, iż dokona samouszkodzenia, bądź też odmówi przyjmowania posiłków. Zawiadomiony o zachowaniu skazanego Zastępca Dyrektora Zakładu Karnego w G., zdecydował, iż jeżeli powód nie zmieni swojego postępowania i nie wróci do celi, mają być zastosowane środki przymusu bezpośredniego.

Powód odmawiał dobrowolnego powrotu do celi mieszkalnej, pouczony przez dowódcę zmiany Działu Ochrony Zakładu Karnego w G. o użyciu wobec niego środków przymusu bezpośredniego, K. O. nie zmienił swojego postępowania i nie wrócił do wyznaczonej mu celi mieszkalnej. Z uwagi na postawę powoda, która posiadała znamiona groźnego nieposłuszeństwa i zakłócania porządku, mogącego mieć wpływ na bezpieczeństwo zakładu karnego, zostały zastosowane wobec powoda środki przymusu bezpośredniego w postaci chwytów obezwładniających i transportowych. K. O. utrudniał interweniującym funkcjonariuszom służby więziennej zapierając się i stawiając czynny opór i usiłował ich kopnąć. Wobec stawianego oporu zastosowano wobec powoda środek zabezpieczający w postaci kajdanek. Po obezwładnieniu, powód został przeniesiony z Oddziału Penitencjarnego nr III do pojazdu służbowego i został przewieziony do celi zabezpieczającej, gdzie został skontrolowany i przebrany do rzeczy należące do Zakładu Karnego. Po zastosowaniu chwytów transportowych i obezwładniających został mu nałożony pas jednoczęściowy oraz kask ochronny na głowę. Zastosowany wobec powoda środek zabezpieczający w postaci pasa zabezpieczającego i celi zabezpieczającej zostały zdjęte przed upływem 24 godzin

Z przebiegu zastosowania wobec powoda środka przymusu bezpośredniego została sporządzona notatka służbowa. Dyrektor Zakładu Karnego w G. nie stwierdził nieprawidłowości w działaniu funkcjonariuszy w trakcie stosowania

środków przymusu bezpośredniego / d. k. 29 – kserokopia notatki służbowej z zastosowania środka przymusu bezpośredniego z dnia 15 czerwca 2011r. /.

Po zastosowaniu wobec K. O. środka zabezpieczającego w postaci celi zabezpieczającej stwierdzono u niego linijne otarcia naskórka na skórze w okolicy lewej łopatki. Skazany nie zgłaszał skarg i dolegliwości / k. 446 - odpis zapisów w dokumentacji medycznej K. O. /.

W dniu 16 czerwca 2016r. powód K. O. został przetransportowany do Zakładu Karnego w P., gdzie w trakcie badania lekarskiego nie zgłaszał dolegliwości bólowych / okoliczności bezsporne; k. 446 – 447 – odpis z zapisów w dokumentacji medycznej K. O. /.

W dniu 22 czerwca 2011r. powód zgłosił się do lekarza w Zakładzie Karnym w P., twierdząc, iż został pobity przez służbę więzienną w Zakładzie Karnym w G.. W trakcie badania lekarskiego stwierdzono K. O. resorbujące się krwiaki w okolicy lewego łuku brwiowego, lewej łopatki, na prawym udzie i zdrapanie na przedniej powierzchni uda lewego z gojącym się strupem. Powód skarżył się na ból lewego biodra i żebra pa lewej stronie. Lekarz nie stwierdził cech uszkodzenia kości i narządów wewnętrznych, a badanie wykluczyło poważne urazy / d. k. 447 – odpis z zapisów w dokumentacji medycznej K. O. /.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanego powyżej w pełni wiarygodnego materiału dowodowego w postaci zeznań świadków J. S. / k. 66 – 67 /, G. Ś. / k. 144verte / i dowodów z dokumentów.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków J. S. i G. Ś., albowiem są one logiczne, konsekwentne, spójne i znajdują swoje potwierdzenie w dowodach z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy. Należy ponadto podkreślić, iż świadkowi ci nie byli osobiście zainteresowani rozstrzygnięciem rozpoznawanej sprawy.

Sąd pominął w swoich rozważaniach zeznania świadków M. P. / k. 354 /, G. T. / k. 361 /, ponieważ nie byli świadkami zdarzenia, a swoją wiedzę, co do przyczyn występujących u powoda śladów interwencji funkcjonariuszy służby więziennej posiadają z relacji powoda K. O..

Nie dał wiary zeznaniom świadka K. W. / k. 261 / w tej części, w której podnosił, iż powód został pobity przez funkcjonariuszy Zakładu Karnego w G. oraz zeznaniom powoda K. O. / k. 285 /, który twierdził, iż nie stawiał oporu i wykonywał polecenia funkcjonariuszy służby więziennej oraz, iż był bity i kopany, gdyż zeznania te pozostają w sprzeczności z pozostałym wiarygodnym materiałem dowodowym i zostały złożone jedynie dla potwierdzenia zgłoszonych roszczeń.

Sąd uznał za wiarygodne dowody z dokumentów zgromadzone w aktach sprawy, albowiem w ocenie Sądu, w toku postępowania nie ujawniła się żadna okoliczność, która podważyłaby wiarygodność tych dowodów.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo jest bezzasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Podstawą prawną żądania powoda jest art. 24 k.c. w zw. z art. 417§1 k.c. oraz art. 448 k.c.

Art. 24 k.c. stanowi, że ten czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Z kolei art. 448 k.c. stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego Sąd może przyznać temu, czyje dobro zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia za doznana krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do

usunięcia skutków naruszenia. Do bezspornych przesłanek odpowiedzialności na podstawie art. 448 k.c. zalicza się naruszenie dobra osobistego, powodującego szkodę niemajątkową, związek przyczynowy między tym naruszeniem a szkodą niemajątkową, która spowodowana jest naruszeniem. Celem regulacji określonej w przepisie art. 448 k.c., jest zrekompensowanie doznanej krzywdy, a więc szkody niemajątkowej wywołanej naruszeniem dobra osobistego, polegająca na fizycznych dolegliwościach i psychicznych cierpieniach pokrzywdzonego. Ponadto, wskazuje się, że podstawą odmowy zastosowania środka przewidzianego w art. 448 k.c. może być, poza nieznacznym rozmiarem krzywdy, także niewłaściwe zachowanie poszkodowanego.

Odpowiedzialność deliktowa Skarbu Państwa unormowana została w treści art. 417§1 k.c. oraz art. 417² k.c. Zgodnie z treścią art. 417§1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Art. 417² k.c. stanowi natomiast, że jeżeli przez zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej została wyrządzona szkoda na osobie, poszkodowany może żądać całkowitego lub częściowego jej naprawienia oraz zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, gdy okoliczności, a zwłaszcza niezdolność poszkodowanego do pracy lub jego ciężkie położenie materialne, wskazują, że wymagają tego względy słuszności.

Do katalogu przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa za niezgodne z prawem działanie zalicza się bezprawność działania związanego z wykonywaniem władzy publicznej, powstała szkoda oraz związek przyczynowy pomiędzy zaistniałą szkodą a bezprawnym działaniem. Natomiast przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa na mocy art. 417² k.c. są wykonywanie władzy publicznej, powstanie szkody, adekwatny związek przyczynowy pomiędzy wykonywaniem władzy publicznej a powstaniem szkody oraz zasadność przyznania odszkodowania w świetle zasad słuszności. Każdorazowo przesłanki te muszą wystąpić łącznie.

Kolejność badania przez sąd przesłanek odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa w oparciu o treść art. 417§1 k.c. nie może być dowolna. W pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie działania / zaniechania /, z którego, wynika szkoda oraz dokonanie oceny jego bezprawności, następnie ustalenie czy wystąpiła szkoda i jakiego rodzaju i dopiero po stwierdzeniu, że obie te przesłanki zachodzą, możliwe jest zbadanie istnienia między nimi normalnego związku przyczynowego / wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lipca 2012r., II CSK 648/11, LEX nr 1215614 /.

Odpowiedzialność na podstawie art. 417§1 k.c. odnosi się wyłącznie do szkód wyrządzonych niezgodnym z prawem działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej przez Skarb Państwa. Chodzi, zatem o wszelkie czynności związane z wykonywaniem imperium, a więc zarówno czynności faktyczne, jak i indywidualne rozstrzygnięcia podjęte przy zachowaniu określonej procedury. Nie można mieć wątpliwości, iż do sfery imperium państwa należy stosowanie środków przymusu związanych z wykonywaniem kary pozbawienia wolności.

Podstawową przesłanką odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu zadań z zakresu władzy publicznej jest ich bezprawność ujęta zarówno w art. 77 ust. 1 Konstytucji, jak i w art. 417§1 k.c., w formie „niezgodne z prawem”. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 4 grudnia 2001r., SK 18/2000, wyjaśniając pojęcie „niezgodne z prawem” użyte w art. 77 ust. 1 Konstytucji, skłania się ku ścisłemu ujmowaniu tego pojęcia, rozumiejąc je, jako „zaprzeczenie zachowania uwzględniającego nakazy i zakazy z normy prawnej”. Chodzi, zatem o niezgodność z konstytucyjnie rozumianymi źródłami prawa, czyli Konstytucją, ustawami, ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi oraz rozporządzeniami, a po 1 maja 2004r. walor prawa stosowanego w Polsce ma również dorobek prawny Wspólnoty Europejskiej i prawo stanowione przez Unię Europejską. Normy te mają pierwszeństwo w razie kolizji z normami zawartymi w ustawach RP, rozporządzeniach, czy aktach prawa miejscowego.

Dla przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 417§1 k.c. nie ma znaczenia formalny status osoby będącej sprawcą szkody, lecz charakter i rodzaj podejmowanych przez nią czynności, jako związanych z wykonywaniem władzy publicznej mieszczącej się w obszarze kompetencji danej instytucji. Nie ma, więc potrzeby ustalania osoby

bezpośredniego sprawcy szkody, lecz wystarczy ustalenie istnienia związku między wykonywaniem władzy publicznej, czyli funkcjonowaniem danej instytucji i szkodą.

Przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 417§1 k.c. jest szkoda w rozumieniu art. 361§2 k.c., czyli obejmująca straty oraz utracone korzyści, które poszkodowany mógłby osiągnąć, gdyby szkody mu nie wyrządzono. Chodzi tu o każdy uszczerbek w prawnie chronionych dobrach danego podmiotu, zarówno o charakterze majątkowym, jak i niemajątkowym. Nie można, zatem wykluczyć odpowiedzialności władzy publicznej z tytułu naruszenia dóbr osobistych obywatela, w tym także możliwości podniesienia przez pokrzywdzonego roszczeń z tytułu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę niemajątkową. Jednakże obowiązek wynagrodzenia / zadośćuczynienia / krzywdy powstaje tylko wtedy, kiedy przewiduje to wyraźnie przepis szczególny. Poszkodowany może, zatem żądać zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w przypadkach wskazanych w ustawie.

W rozpoznawanej sprawie bezsporna była okoliczność, iż w dniu 15 czerwca 2011r. powód K. O. w demonstracyjny, arogancki sposób odmówił dalszego odbywania orzeczonej prawomocnym wyrokiem kary pozbawienia w Zakładzie Karnym w G. i zażądał przeniesienia go do innej jednostki penitencjarnej. W przypadku odmowy spełnienia jego żądań zagroził samookaleczeniem bądź też odmowy przyjmowania posiłków. Rozmowy podjęte przez administrację pozwanego okazały się bezskuteczne. Powód pouczone, iż w przypadku dalszej odmowy wykonania polecenia i powrotu do celi, zostaną podjęte w stosunku do niego środki przymusu bezpośredniego, odmówił powrotu do celi i nie zmienił swojego postępowania. Postawa powoda spowodowała, iż zostały podjęte środki przymusu bezpośredniego, w trakcie, których doszło do zewnętrznych obrażeń ciała skazanego. Okoliczności powyższej nie kwestionował pozwany.

Powyższe bezsporne ustalenia prowadzą do konstatacji, iż w wyniku działania funkcjonariuszy pozwanego doszło do naruszenia dobra osobistego powoda w postaci naruszenia jego nietykalności cielesnej. Pozytywne przesądzenia powyższej kwestii, skutkuje koniecznością ustalenia bezprawności działania pozwanego.

Zastosowanie wobec powoda środków przymusu bezpośredniego było konieczne ze względu na postawę skazanego, które nosiło znamiona groźnego nieposłuszeństwa i zakłócania porządku mogącego mieć wpływ na bezpieczeństwo, posiadało również umocowanie w obowiązującym systemie prawa.

Stosownie do art. 116§1 pkt 1 k.k.w. skazany ma obowiązek przestrzegania przepisów określających zasady i tryb wykonywania kary, ustalonego w zakładzie karnym porządku oraz wykonywania poleceń przełożonych i innych osób uprawnionych, a w szczególności poprawnego zachowania się. Obowiązki ciężące na skazanym są jednym z elementów treści i dolegliwości kary pozbawienia wolności. Pojęcie „poprawnego zachowania się” / art. 116§1 pkt 1 k.k.w. / nie jest zdefiniowane w kodeksie karnym wykonawczym. Obowiązek ten został wyodrębniony od innych obowiązków, a więc oznacza coś więcej, niż przewiduje ustawa. Jest to zatem nawiązanie do norm pozaprawnych o charakterze obyczajowym, kulturowym. Do norm poprawnego zachowania się nawiązuje też art. 116a k.k.w. poprzez wskazanie zachowań przeczących takiemu zachowaniu się. Skazanemu nie wolno odmawiać przyjmowania posiłków dostarczanych przez administrację zakładu karnego w celu wymuszenia określonej decyzji lub postępowania, a także powodować u siebie uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, jak również nakłaniać lub pomagać w dokonywaniu takich czynów / art. 116a pkt 5 k.k.w. /, czy też samowolnie zmieniać celi mieszkalnej, miejsca wyznaczonego do spania, stanowiska pracy i miejsca wykonywania zleczonej czynności / art. 116a pkt 8 k.k.w. /.

W realiach rozpoznawanej sprawy powód oświadczył, iż jeżeli nie zostaną spełnione jego, obiektywnie nieuzasadnione i niezgodne z obowiązującym prawem regulującym zasady odbywania kary pozbawienia wolności, żądania, dokona samookaleczenia lub odmówi przyjmowania posiłków. Należy stwierdzić, iż odmowa przebywania skazanego w zakładzie karnym i żądanie przeniesienia go do innej, wskazanej przez niego jednostki penitencjarnej, była niczym nieuzasadniona i pozbawiona jakiegokolwiek oparcia w obowiązującym prawie. Niczym nieuzasadniona odmowa wykonania polecenia przełożonego powrotu do celi mieszkalnej i groźba samookaleczenia lub podjęcie protestu głodowego, może być oceniona jedynie jako „groźne nieposłuszeństwo i zakłócenie porządku mogące mieć wpływ na bezpieczeństwo”, które uzasadniało użycie przez funkcjonariuszy Zakładu Karnego w G. środków przymusu bezpośredniego.

Stosowanie środków przymusu bezpośredniego, broni palnej lub psa służbowego wobec osoby pozbawionej wolności zawsze stanowi ingerencję w sferę praw i wolności konstytucyjnych, podobnie jak każdego innego obywatela, niezależnie czy jest on osobą wolną, czy też pozbawioną wolności.

Wskazane w art. 19 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010r. o Służbie Więziennej / tj. Dz. U. z 2014r., poz. 1415 ze zm. – w brzmieniu obowiązującym w dniu 15 czerwca 2011r. / środki przymusu bezpośredniego mogą być stosowane wobec osób pozbawionych wolności, bez względu na fakt, czy jest to mężczyzna pozbawiony wolności, czy kobieta pozbawiona wolności. Przepis powyższy określa, że funkcjonariusze Służby Więziennej podczas pełnienia służby mają prawo do stosowania względem osób pozbawionych wolności środków przymusu bezpośredniego. Przyznana ustawowo kompetencja do stosowania środków przymusu ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa społeczeństwu i sprawności w organizacji wykonywania kary pozbawienia wolności i innych środków izolacyjnych .

Funkcjonariusze Służby Więziennej podczas wykonywania obowiązków służbowych są uprawnieni do stosowania środków przymusu bezpośredniego wobec osób pozbawionych wolności, jeżeli jest to konieczne oraz wyłącznie w przypadkach określonych w ustawie. Stosownie do regulacji zawartych w ustawie z dnia 9 kwietnia 2010r. o Służbie Więziennej, funkcjonariusze Służby Więziennej mogą użyć środków przymusu bezpośredniego w przypadku konieczności między innymi: wyegzekwowania wymaganego prawem zachowania zgodnie z wydanym przez uprawnionego poleceniem, przeciwdziałania naruszeniu porządku lub bezpieczeństwa publicznego, pokonania biernego oporu, pokonania czynnego oporu.

W rozpoznawanej sprawie, w ocenie Sądu, funkcjonariusze służby więziennej byli uprawnieni do użycia w stosunku do powoda środków przymusu bezpośredniego, albowiem nie wykonywał on poleceń wydawanych mu przez osoby uprawnione, swoim zachowaniem stwarzał zagrożenie dla bezpieczeństwa i porządku w zakładzie karnym. Konsekwencją pokonywania stawianego biernego i czynnego oporu przez K. O. było wystąpienie drobnych, powierzchownych obrażeń ciała. Są to typowe obrażenia przy stosowaniu środków przymusu bezpośredniego w postaci chwytów obezwładniających i chwytów transportowych.

W literaturze i orzecznictwie przyjmuje się jednolicie, że o tym, czy w konkretnym wypadku można mówić o naruszeniu dobra osobistego decydują okoliczności sprawy oraz kryteria obiektywne, a nie odczucia osoby żądającej ochrony prawnej. Miernikiem tej oceny jest przede wszystkim stanowisko opinii publicznej, będącej wyrazem poglądów powszechnie przyjętych i akceptowanych przez społeczeństwo w danym czasie i miejscu, a wzorców, które powinny stanowić docelowy punkt odniesienia dokonywanej oceny, dostarczają zapatrywania rozsądnie i uczciwie myślących ludzi oraz poglądy moralne osób kompetentnych w tym zakresie i cieszących się niekwestionowanym autorytetem / por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 1989r., I CR 143/89, LEX nr 5282; z dnia 7 listopada 2000r., I CKN 1149/98, LEX nr 50831 i z dnia 4 kwietnia 2001r., III CKN 323/00, M. Praw. 2012/22/1208 /.

Mając na uwadze okoliczności, w których zastosowano wobec powoda, przewidziane w ustawie o Służbie Więziennej, środki przymusu bezpośredniego, należy uznać, iż działanie pozwanego było zgodne z prawem, gdyż wynikało z przyznanych mu uprawnień i obowiązku realizowania nałożonych na niego zadań w zakresie wychowania i resocjalizacji skazanych oraz zapewnienia porządku i bezpieczeństwa w zakładzie karnym. Prowadzi do obalenia domniemania bezprawności działania i nie pozwala na uznania takiego działania za szykanę. Zastosowanie wobec K. O. siły fizycznej, kajdanek, a także umieszczenie powoda w celi zabezpieczającej oraz założenie mu pasa obezwładniającego i kasku ochronnego, było konieczne ze względu na zachowanie powoda, który okazywał arogancką postawę i nie wykonywał poleceń funkcjonariuszy pozwanego zakładu karnego.

Wykonywanie uprawnień przewidzianych i w granicach obowiązującego prawa wyłącza bezprawność w działaniu funkcjonariuszy publicznych, a w konsekwencji wyłącza odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie art. 417 k.c., w rozpoznawanej sprawie pozwanego Zakładu Karnego w G..

Odnosząc się do zarzutu powoda, iż odbywał on karę w warunkach przeludnienia cel mieszkalnych, należy uznać, iż jest on nieuzasadniony i nie znajduje potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. W ramach ograniczeń

wynikających z istoty kary pozbawienia wolności przewiduje się limit powierzchni w celi mieszkalnej przypadający na skazanego. Stosownie do treści art. 110§2 k.k.w. powierzchnia ta powinna wynosić nie mniej niż 3 m². W okresie odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w G. K. O. był zakwaterowany w celi (...), o powierzchni 41,18m², przeznaczonej dla 13 osób. W tym czasie wraz z powodem nie było nigdy zakwaterowanych w tej celi, więcej niż 13 osób. Skutkuje to przyjęciem, iż K. O. obywatel przez cały czas karę w warunkach, gdzie norma powierzchni 3m² na jedną osobę była zachowana.

Należy także mieć na uwadze, iż każdy pobyt w zakładzie karnym wiąże się z naturalnymi dolegliwościami w postaci pogorszenia standardu życia, w tym do zmniejszonej powierzchni zajmowanych pomieszczeń, czy też możliwości korzystania z kąpeli, na co zwrócił uwagę Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 31 marca 2015r., U 6/14, iż jedna ciepła kąpiel w tygodniu aresztowanego i skazanego, przy jednoczesnym dozwoleniu zwiększenia ilości kąpeli oraz zapewnieniu stałego dostępu do wody w celach nie stanowi niehumanitarnego, poniżającego lub niehumanitarnego traktowania. W ocenie Trybunału Konstytucyjnego sformułowanie, że skazany (tymczasowo aresztowany) „korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpeli”, należy odczytywać jako środek do realizacji zarówno obowiązku skazanego (tymczasowo aresztowanego) przestrzegania higieny osobistej, jak i jego prawa do odpowiednich warunków higieny. Trybunał Konstytucyjny podkreślił, że zaskarżone przepisy nie wprowadzają zakazu korzystania przez skazanych lub tymczasowo aresztowanych z ciepłej kąpeli częściej niż raz w tygodniu, a wręcz przeciwnie – dają im taką możliwość. Rolą dyrektorów aresztów śledczych i zakładów karnych jest takie korzystanie z możliwości zwiększania częstotliwości ciepłych kąpeli, aby skazany lub tymczasowo aresztowany miał zapewnione warunki higieny odpowiednie dla konkretnych warunków pozbawienia wolności, w tym jak najczęściej to tylko możliwe korzystał z ciepłej kąpeli.

Z literalnego brzmienia art. 448 k.c. wynika, że przyznanie przez sąd zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych ma charakter fakultatywny. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, zgodnie, z którym, sąd nie ma obowiązku zasądzenia zadośćuczynienia w każdym przypadku naruszenia dóbr osobistych / wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2006 r., II PK 245/05, OSNP 2007/7-8/101 /. Podstawowym kryterium decydującym o możliwości zasądzenia zadośćuczynienia winien być stopień winy naruszydźciela, rodzaj naruszonego dobra oraz poczucie pokrzywdzenia poszkodowanego. W uzasadnieniu wyroku z dnia 12 grudnia 2002r., V CKN 1581/00, OSNC 2004/4/ 53, Sąd Najwyższy wskazał także, iż decyzja o zasądzeniu zadośćuczynienia winna być poprzedzona także zbadaniem nasilenia złej woli naruszydźciela i celowości zastosowania tego środka.

W takich zaś realiach zasądzenie na rzecz powoda zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych, które nie wynikało z celowego i nacechowanego złą wolą działania jakiegokolwiek podmiotu odpowiedzialnego za warunki odbywania kary, leżałoby w sprzeczności z powszechnym poczuciem sprawiedliwości, od czego nie można abstrahować przy orzekaniu o zadośćuczynieniu.

Mając na uwadze przedstawione powyżej okoliczności, na podstawie art. 448 k.c., Sąd oddalił powództwo.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., obciążając powoda, jako stronę przegrywającą, kosztami zastępstwa procesowego należnymi pozwanemu.

Przepis art. 98 k.p.c. stanowi o tym, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Tymi kosztami w przedmiotowym przypadku jest stawka minimalna kosztów zastępstwa procesowego pozwanego reprezentowanego przez pełnomocnika będącego radcą prawnym ustalona w oparciu §6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu / Dz. U. z 2002r., nr 163, poz. 1349 ze zm. / w zw. z §2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 lutego 2012r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu / Dz. U. 2012, poz. 149 / - punkt 2 wyroku.

Na podstawie §6 pkt 5 w zw. z §2 ust. 1 i 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu / Dz. U. z 2002r., nr 163, poz. 1348 /, w zw. z §2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 lutego 2012r. mieniające rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu / Dz. U. nr 2012, poz. 150 / Sąd przyznał i nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa na rzecz adw. M. K. kwotę 147,60zł tytułem pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu - punkt 3 wyroku.